

Omgeven door het Noordzeekanaal, landgoederen en drukke wegen ligt het dorp Velsen. Begin jaren zestig was het dorp bijna geheel gesloopt als gevolg van de verbreding van het Noordzeekanaal. De stichting 'Het Dorp Velsen' houdt in september een expositie over de teloorgang van een oud dorp en hoe het in de decennia daarna dankzij de inspanningen van nieuwe bewoners weer tot leven werd gewekt.

IJmond

Hoe een dorp weer tot leven werd gewekt

Kees de Boer

Oud-Velsen * „In de afgelopen 50 jaar is het aanzien van het dorp sterk verbeterd”, zegt mede-organisator van de expositie Siebe Rolle. „Bewoners en de gemeente Velsen hebben zich jarenlang ingespannen om het beschermd dorpsgezicht in ere te herstellen. Dat is goed gelukt. Daar gaat de expositie over, het laat zien hoe het dorp is veranderd. De verandering wordt zichtbaar gemaakt door foto's van bewoners: van hun eigen huis, van hun straatje, van elkaar. Gekozen is voor een expositie met beelden van het dorp door de jaren heen in combinatie met een selectie van panden die ooit nagenoeg onbewoonbaar waren en die nu zijn veranderd in monumentale paleisjes.”

Rijke historie

Rolle blikt terug op de lange historie van het dorp: „Er is zoveel te vertellen en veel van de rijke historie willen we terug laten komen.” Hij geeft aan dat de diverse verbredingen van het Noordzeekanaal als een rode draad door de expositie loopt: „De rust van het landelijke dorp Velsen met zijn eeuwenoude geschiedenis wordt in de tweede helft van de 19e eeuw wreed verstoord door de aanleg van het Noordzeekanaal.” Hij vervolgt: „Maar het blijft niet bij de aanleg van het kanaal. Door het groter worden van de schepen in omvang en tonnage vinden er kanaalverbre-

dingen plaats. In 1905, 1939, 1950, 1963 en 1969 worden daarvoor stukken van het dorp afgeknabbeld om in de golven te verdwijnen. Vooral de laatste twee grote verbredingen hakken erin. Als gevolg daarvan wordt bijna de helft van het dorp afgebroken. In dat tijdsbestek vindt ook de verplaatsing van de veerpont naar het nieuwe pontplein nabij de Minister van Houtenlaan. Bovendien wordt in 1965 de zetel van het gemeentebestuur in het oude raadhuis overgebracht naar een nieuw stadhuis in IJmuiden. Het eens zo bruisende dorp valt stil en verpaupert.” De foto's op de expositie zijn geclusterd, zodat de verandering goed zichtbaar wordt. Rolle: „Ook zijn panden en aanzichten te zien die inmiddels verdwenen zijn, ten onder gegaan in het Noordzeekanaal of om een andere reden gesloopt. Diverse panelen met foto's en tekst laten de veranderingen zien. Tevens is er een doorlopende presentatie van nog veel meer foto's. Een deel daarvan is door bewoners gemaakt.”

Kindertijd

Mede-organisator Jan Borst zoomt nog even in op de vorm van de tentoonstelling, terwijl hij een proefversie van een van de expositieborden laat zien: een afbeelding van een oud huis aan de Meervlietstraat 34-36: „Dit heette vroeger 'het Huis van de timmerman' en is nu een rijksmonument. Het geeft een beeld van hoe het er in verpa-

perde toestand eruit zag met een grote schuur naast het huis en hoe het nu is gerestaureerd. Dit soort foto's is te zien in de hal op de begane grond, het trappenhuis en de raadsaal op de eerste verdieping van het pand. Aan de wanden hangen panelen en in de raadsaal worden tentoonstellingschotten geplaatst. Tijdens de expositie bieden we ook een brochure aan met daarin uitgebreidere beschrijvingen bij de foto's gecombineerd met herinneringen van mensen die hier vanaf 1967 zijn geboren en opgegroeid.”

Raadhuis

De tentoonstelling wordt gehouden in het voormalige raadhuis aan de Torenstraat. Rolle: „Dat is voor ons als organisatie, de mensen van Stichting Het Dorp Velsen, de ideale plek om deze expositie te organiseren. Het pand is in gebruik bij een groep beeldend kunstenaars die hier atelier houdt en regelmatig exposities houdt, het Raadhuis voor de Kunst.” Hij vervolgt: „Als expositieperiode hebben we september 2017 gekozen. Het weekend van 9 en 10 september is landelijke Monumentendag en een goed startmoment. Op 30 september vindt in het dorp de Jaarmarkt plaats. Dan is veel belangstelling te verwachten.”

'Onbewoonbare panden zijn nu paleisjes'

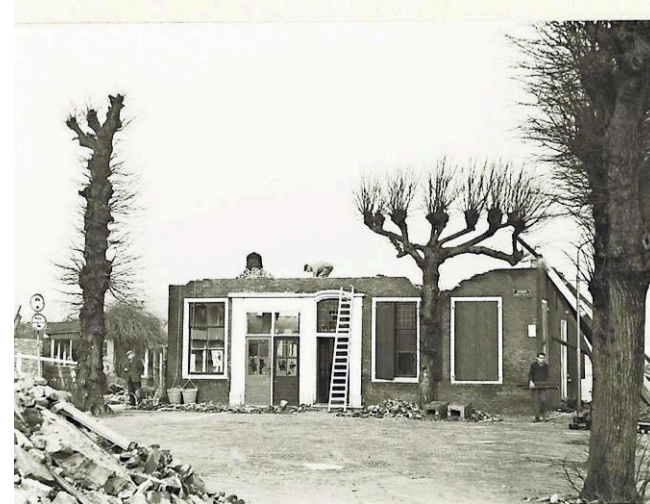

Afbraak van de bebouwing in de omgeving van de Noorderdorpstraat, gezien vanuit de Hoofdbuurtstraat zuidoostwaarts, 1969

EIGEN FOTO

Gezicht vanuit de Torenstraat op afbraak in Noorderdorpstraat
EIGEN FOTO

Afbraak van het pand Noorderdorpstraat 2, het Schoutshuis. EIGEN FOTO

Luchtfoto uit 1923 waarop het dorp nog niet geschonden is.

Gezicht in de Hoofdbuurtstraat noordwaarts in 1959. EIGEN FOTO

Het plein voor het oude raadhuis zuidwaarts gezien, 1965. EIGEN FOTO

Onbewoonbaar verklaarde woning, Hoofdbuurtstraat 12, 1965. EIGEN FOTO

'Herinneringen van mensen die hier zijn geboren en opgegroeid'